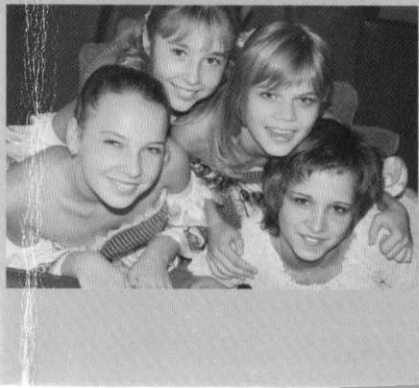

ШКОЛА

**УЗАГАЛЬНЕННЯ АДАПТОВАНОГО
ПОЛЬСЬКОГО ДОСВІДУ
ЗБЕРЕЖЕННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У
СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ**

ЛУГАНСЬК 2011

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України Луганський
національний університет імені Тараса Шевченка Кафедра соціальної
роботи**

Східноукраїнський центр громадських ініціатив

**ШКОЛА-ЦЕНТР АКТИВНОСТІ ГРОМАДИ :
УЗАГАЛЬНЕННЯ АДАПТОВАНОГО ПОЛЬСЬКОГО
ДОСВІДУ ЗБЕРЕЖЕННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У
СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ**

**Збірник наукових статей та доповідей учасників
Всеукраїнського науково-практичного семінару**

ЛУГАНСЬК 2011

УДК (373.5.014:316.334.55X438+477)+-364-78(06) ПБК
74,24(3)я43+74.24(4Укр)я43+<50. 9я43 Ш-78

КЧНІЧ 978-617-509-149-4

111-78 Школа - центр активності громади: узагальнення адаптованого польського досвіду збереження освітніх послуг у сільській місцевості: матеріали Всеукр. науково-практичного семінару (Луганськ, 26-27 березня 2011 р.) / ред. колегія: О. М. Дрепіна, О. В. Переходченко, В. В. Щербаченко. Луганськ: СПД Резніков В. С., 2011. - 268 с.

Рецензенти:

Чаховський Л. Ц. - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Песоцька О. П. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Збірник вміщує опис адаптованого у вітчизняній шкільній практиці польського досвіду діяльності шкіл-центрів активності громади.

Видання опрацьоване у рамках проекту «Поширення адаптованого польського досвіду задля збереження освітніх послуг у сільській місцевості», реалізованого у 2011 році Східноукраїнським центром громадських ініціатив.

У матеріалах висвітлено моделі діяльності польських неурядових організацій у напрямку збереження освітніх послуг у сільській місцевості. Теоретико-методологічні аспекти соціально-педагогічної роботи ніколи в громаді викладено у розрізі можливостей їх застосування у вітчизняному освітньому просторі.

Видання адресоване педагогам, соціальним працівникам, соціальним педагогам, студентам, громадським лідерам, а також усім, хто зацікавлений у перетворенні школи на центр активності місцевої громади.

Видано за фінансової підтримки програми «Схід-Схід: партнерство без кордонів» Міжнародного фонду «Відродження»

//^7 -

«ожпчкіАіи» фон*

/(тідрожєннї

ІМ-ГЕПМ*ТКУЧАІ ЯШЛІКАЖТЕ ГОІМІМТЮЛ)

ISBN 978-617-509-149-4

©Автори, 2011 © Східноукраїнський центр громадських ініціатив, 2011

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА ВСТУП

РОЗДІЛ І. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ШКІЛ ТА ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ПОЛЬЩІ Дрсніна О. М Система освіти у Польщі та досвід її реформування

Громовий В. В. Країна, де освітніх чиновників називають кураторами
Законодавчий аспект створення громадських навчально-виховних закладів
Кучалек Станіслава Барбара. Управління школами зовнішньою неприбутковою організацією громадської користі **Щербаченко В. В.**
Громадські заклади освіти або як зберегти освітню мережу у сільській місцевості: польський досвід Малі школи, організації розвитку села: досвід Федерації освітніх ініціатив (м. Варшава, Польща)

РОЗДІЛ ІІ. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОБОТИ В ГРОМАДІ

Волчско Л. П. Модель управління громадсько-активною школою
Дрсніна О. М. Фандрейзингова діяльність шкільних установ: польська практика та українські реалії
Жекакіна Н. В. Школа як осередок соціально-педагогічної роботи з окремими категоріями сім'єй у громаді
Кратінова В. О. Історико-феноменологічний аналіз волонтерства.
Ларіонова Н. Б. Школа як інститут соціалізації особистості 96-103
Маркова Н. В. Активізація громади у діяльності шкільного соціального педагога з формування тендерної культури старшокласників
Осадчий І. Г. Освіта в сільській місцевості: проблеми, їх причини та шляхи вирішення
Песоцька О. П. Соціально-педагогічна робота з дітьми та учнівською молоддю в загальноосвітніх закладах, міських і сільських громадах
Ткаченко Л. М. Соціальне партнерство як складова діяльності громадсько-активних шкіл
Чекмарьова Л. В. Створення шкільного освітнього округу в сільській місцевості

Юрків Я. І. Соціально-педагогічна робота з сім'єю в громаді

РОЗДІЛ ІІІ. АДАПТУЄМО ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД - РОЗВИВАЄМО СВОЮ ШКОЛУ

Анголенко З.І Волонтерство як активне розвиваюче середовище
Артёмов С. М Досвід відкриття групи короткотривалого перебування дітей дошкільного віку

Білецька Н. О. Активізація громадської активності молоді міста Чугуєва
Буланов Ю. І. Співпраця батьків і школи - шлях до успішної школи

Герасимчук О. В. Активізація громадянського суспільства як необхідна умова покращення життя сільської громади **Голубова Л. М.** Співпраця школи із громадськими організаціями. **Демчук С. В.** Система виховної роботи громадсько-активної школи
Дерев'янюк В. Б. Створення умов для всебічного розвитку дітей через діяльність шкільного евроклубу
Дяченко Н. М. Впровадження принципу навчання впродовж усього життя в діяльності громадсько-активної школи **Казьміна А. О.** Залучення мешканців громади до проектної діяльності школи
Кириченко Т. О. Реалізація соціальних волонтерських проектів у мікрорайоні: досвід перетворення школи на центр розвитку громади
Куприянова Н. В. Інтеграція міжнародного досвіду як шлях розвитку загальноосвітнього навчального закладу **Малік О. І.** Застосування адаптованого польського досвіду в реалізації проекту підвищення екологічної культури громади **Махаріна Л. М.** Соціальний проект як форма співробітництва школи та місцевої громади
Миринов О. П. Досвід реалізації патріотичних акцій учнівською молоддю Вінниччини
Прокопенко Т. В. Створення громадської організації на користь сільської громади
Розказова О. А. Досвід роботи польських шкіл - чи можна запровадити його в Україні?
Тирса Р. С., Яковенко Н. В. Школа вибору : досвід впровадження інтегрованих курсів і програм громадсько-активною школою з депресивної території

Хомутов В. М. Сільська школа як центр народної дипломатії **ДОДАТКИ**

Додаток 1. Лист-звернення до Міністра освіти і науки, молоді та спорту України від учасників семінару

Додаток 2. Положення про опорну школу в освітньому окрузі

(Красноріченський шкільний освітній округ) **Додаток 3.** Статут Ради батьків «Сузір'я» (Скалістівський шкільний освітній округ) **Додаток 4.** Договір між школою та батьками

Додаток 4. Договір між школою та батьками **250**

Відомості про авторів статей **253**

Корисні посилання **257**

Інформація про організаторів та партнерів проекту **261**

ШКОЛА ЯК ІНСТИТУТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

// Б. Ларіонова

Розглядати питання місця школи в мікросоціумі, в громаді, як і проблему якості освітніх послуг, необхідно в контексті освіти як соціального інституту, освіти як способу входження людини в світ науки і культури.

Школа-центр активності громади: узагальнення адаптованого польського досвіду збереження освітніх послуг у сільській місцевості

Інститут освіти характеризується винятковістю, неповторністю, несхожістю з іншими соціальними інститутами. Феноменальність його проявляється в різних проявах, серед яких основними є такі [4, с. 79-80]:

1. Це дійсно соціальний інститут, тому що в ньому реалізуються соціальні інтереси представників всіх суспільних класів і верств.

2. Він задає тональність у розвитку суспільства, на ньому лежить певна відповідальність за його вдосконалення.

3. У ньому з метою отримання освіти, розвитку, набуття досвіду й навичок зосереджені люди різного віку й навіть різних поколінь.

4. Це спосіб взаємодії людей, де відбувається не механічна передача знань і досвіду, здобутих попередніми поколіннями, а їх використання заради розвитку здібностей поколінь сучасних з метою збільшення, подальшого накопичення знань і досвіду, спрямованих на вдосконалення суспільства в усіх його проявах.

5. Це спеціалізована сфера самовираження особистості дитини, молодої людини як суб'єкта соціальної взаємодії.

6. Це така форма організації людського життя, при якій: а) індивіди, що представляють різні соціальні верстви суспільства, йдуть до єдиної мети, свідомо намагаючись не допустити між собою конфліктів; б) соціальна взаємодія індивідів відбувається за наявності величезної різниці в знаннях, досвіді, навичках.

Як соціокультурний феномен освіта ізikonує ряд функцій:

1. Це один з оптимальних й інтенсивних способів входження людини в світ науки й культури.

2. Це практика соціалізації людини н наступності поколінь.

3. Це механізм формування громадського й духовного життя людини й галузь масового духовного виробництва.

4. Це процес трансляції культурно оформлених зразків людської діяльності.

5. Це функція розвитку регіональних систем й національних традицій.

6. Це соціальний інститут, через який передаються і втілюються базові культурні цінності й цілі розвитку суспільства [2, с. 62-67].

Перед сучасною школою стоять винятково важливі завдання, які потребують невідкладних радююшньих рішень, що пов'язане із широкою демократизацією виховного процесу, пошуками різних форм самоврядування, підтримкою творчої ініціативи педагогів і учнів, з гострою необхідністю реальних змін у вихованні й навчанні дітей і молоді.

Школа-центр активності громади: узагальнення адаптованого польського досвіду збереження освітніх послуг у сільській місцевості

Ці актуальні завдання й способи їх вирішення вимагають діалектичного врахування досвіду світової педагогічної практики й науки в цілому. Вивчення зарубіжного освітнього простору із сучасних позицій має на увазі подолання звичних стереотипів, які довгий час не викликали су мнівів, але призводили до примітивізації діалектично складної картини розвитку школи й педагогіки, суперечливої взаємодії освіти й суспільства в сучасних країнах. Із цього погляду, необхідно визнати, що школа на заході аж ніяк не вичерпала потенціалу демократичного розвитку «зсередини», вона зберігає в цьому плані чималі резерви саме як соціальний інститут.

Підкреслюючи винятково важливу роль освіти в сучасному світі, відомий англійський фахівець із питань педагогіки й психології Б. Саймон стверджує: у тому ступені, у якому людина змінює оточуючий її світ, весь історичний процес варто розглядати як освітній, а освітній - як спосіб <]x)рмування людини усередині суспільства [5]. Одночасно Б. Саймон аналізує значення людського чинника. При розгляді взаємозв'язку між змінами в суспільстві й освітою необхідно якомога найповніше враховувати суб'єктивний досвід вихованця - його діяльність і її вплив на свідомість - у широкому історичному змісті. Проблеми освіти нерозривно взаємопов'язані із людинознавством, зі збагненням ролі особистості в соціальних процесах.

Розглянемо основні функції освіти як фактора соціалізації. Освіта покликана допомогти в придбанні особистістю наукових понять, на відміну від життєвих, що формуються спонтанно, сприяти з'єднанню безпосередньо буття людини з культурою.

Об'єктивно освіта являє собою одну з вищих цінностей для особистості й суспільства, виступаючи передумовою їх існування й розвитку. Освіта реалізує борг суспільства перед особистістю й борг особистості перед суспільством. Поза освітою неможлива інтеграція суспільства, його цілісність і стабільність, гарантування прав окремої особистості. Розвиток виробництва, кваліфікованих робочих сил суспільства напряму залежить від освіти. Дані економістами оцінки ближньо-, середньо- і довгострокових результатів національної освіти свідчать про її реальний внесок у зростанні національного доходу. Оплата різнорівневих освітніх послуг у цей час стає для багатьох пріоритетною статтею сімейного бюджету.

Освіта є необхідною передумовою народовладдя. Т. Джефферсон, один із родоначальників демократії в Америці, писав: «Джерело вищої влади над суспільством є саме суспільство. Якщо ми думаємо, що суспільство недостатньо освічене, щоб здійснювати свою владу з повною відповідальністю й компетентністю, то вихід з

Школа-центр активності громади: узагальнення адаптованого польського досвіду збереження освітніх послуг у сільській місцевості

положення полягає не в позбавленні суспільства влади, а у втіленні його цією владою за допомогою освіти» [1, с. 4].

Організація освіти й системи управління нею повинні забезпечити доступ до дійсної, глибокої й цілісної освіти всім здатним її засвоїти. Стартові умови повинні бути однаково якісними для всіх людей. Диференційованість освіти зобов'язана маги своєю підставою тільки здатності особистості, що розгортаються в часі. Дана теза припускає наявність системної соціальної програми із захисту, підтримки й розвитку таланта.

Цьому покликані сприяти різні види освітніх установ, широко розповсюджені останнім часом: гімназія, академія, школа-гімназія, школа з гімназичними класами, ліцей, кадетський корпус тощо. Загальне у всіх названих установ те, що вони створюються на базі середньої школи й дають загальну середню освіту.

Оптимальне рішення доцільно шукати в гармонічній територіальній освітній системі, що включає достатню кількість різних видів шкіл, класів, груп, що задовольняють потреби, запити, схильності всіх дітей. Ця робота буде ефективною при ретельній діагностиці здатностей дітей. Ліцеїв і гімназій повинно бути стільки, скільки дійсно необхідно для навчання обдарованих дітей.

Жодна інтелектуально повноцінна дитина (така, що має якісь особливості) не повинна потрапити в клас дім дітей із затримками в розвитку. Всі діти, що мають потребу у навчанні за спеціальними технологіями, повинні мати таку можливість. І, природно, основним типом школи при цьому залишається звичайна загальноосвітня школа адаптивного характеру з розвинутою диференціацією навчання, широким набором різноманітних освітніх послуг, які максимально задовольняють запити дітей.

Сучасна загальноосвітня школа як інститут виховання фактично сполучає в собі:

- освітньо-виховну установу, що реалізує функції виховання через навчання учнів;
- організацію (загальношкільну й сітку первинних), що здійснює вплив на школярів у процесі організованої педагогами життєдіяльності учнів поза навчальним процесом;
- соціально-психологічну групу (велику - школа в цілому, й сітку малих груп), вплив якої на учнів відбувається в процесі вільного спілкування, не організованої педагогами життєдіяльності.

Цей поділ є об'єктивним, тому що визначає об'єктивні можливості реалізації школярами своєї активності в процесі взаємодії, характерної для кожної із цих «іпостасей» школи, й об'єктивні можливості розвитку особистості, закладені в них.

Школа-центр активності громади: узагальнення адаптованого польського досвіду збереження освітніх послуг у сільській місцевості

Процес навчання в школі як освітньо-виховній установі створює можливості для реалізації школярами активності у сфері пізнання й частково у сферах предметно-практичної діяльності (переважно в процесі трудового навчання) і спорту (на уроках фізкультури). Міра реалізації цих можливостей пов'язана з формами взаємодії, використовуваними педагогами в навчальному процесі. Найпоширенішими в практиці є фронтальні й індивідуальні форми. Однак оптимальними для реалізації активності є групові форми, поширення яких стримується тим, що в теорії й методиці навчання навчальний клас фактично не розглядається ні як група, ні як колектив, а в теорії виховання пізнавальна діяльність не розглядається як основа згуртування й розвитку колективу класу. У результаті процес навчання не стає сферою реалізації активності у галузі пізнання для досить великої частини школярів, що призводить до появи егресивної (унікаючої) поведінки у відношенні до навчання й, отже, зменшує вплив школи як освітньо-виховної установи на виховання людини й її соціалізацію в цілому.

Зміст і форми життєдіяльності учнів у школі як організації визначаються педагогами на підставі різних рекомендаційних розробок, аналіз яких і масового практичного досвіду показує, що зміст і форми об'єктивно створюють можливості для реалізації школярами активності, головним чином, у сфері предметно-практичної й духовно-практичної діяльності, у певній мірі у сфері пізнання, частково у сфері спорту й гри. Міра реалізації цих можливостей також пов'язана з формами взаємодії, які використовуються (у практиці переважають масові форми, тобто такі, що об'єктивно не припускають установа зв'язків між учасниками життєдіяльності, незважаючи на суб'єктивні наміри педагогів). Крім того, створюючи об'єктивні можливості для реалізації школярами активності лише в інституціональному спілкуванні, досить обмежені можливості - у сфері гри, а також не враховуючи соціально-психологічні зміни у спрямованості активності школярів у сферах пізнання й діяльності, організована життєдіяльність почасти вступає в протиріччя з реальною життєдіяльністю школярів. У результаті й у цьому випадку можна констатувати наявність фактів егресивної поведінки учнів, що знижує вплив школи як організації на виховання й соціалізацію в цілому.

Школа як соціально-психологічна група, будучи соціальним простором контактів школярів, створює можливості для реалізації ними активності у сферах спілкування й гри, частково - в інших сферах життєдіяльності. Міра реалізації цих можливостей пов'язана з тим, як інтенсивно й з ким взаємодіє школяр. Спрямованість реалізації активності в школі як групі визначається нормами й цінностями, прийнятими в ній, а отже, може бути як соціально цінною, так і асоціальною, що визначає вплив цього виду взаємодії на соціалізацію.

Школа-центр активності громади: узагальнення адаптованого польського досвіду збереження освітніх послуг у сільській місцевості

Найвні дані показують, що певна частина учнів не прагне до взаємодії в школі як у групі, а інша, не знаходячи в ній задоволення :\$а різними причинами, зводить її до мінімуму. З віком число школярів, що реалізують егресивну поведінку відносно школи як групи, зростає.

Як відзначає відомий американський фахівець у галузі освіти У. Глассер, «якщо особистісні потреби дітей не реалізуються вдома, вони повинні реалізуватися в школі. Щоб продовжити шлях до успіху, діти повинні одержувати в школі те, чого їм бракує: добрі взаємини як з однолітками, так і з дорослими. Самотня, надана сама собі людина, будь-то дитина або дорослий, ніколи не буде зазнавати почуття щиросердного задоволення... Школи мають унікальну можливість позбавити дітей від самотності або принаймні значно зм'якшити цей негативний фактор особистісного розвитку. Школа може забезпечити головні складові для отримання впевненості в собі й відчуття власної значимості: знання й уміння мислити. Навчальний процес може бути організований таким чином, щоб спонукати дітей до самостійного вирішення проблем як академічного, так і соціального характеру» [3, с. 25-26].

Пошуки нових форм навчання й виховання пов'язані сьогодні із процесом перетворення в багатьох країнах традиційних замкнених шкіл у відкриті навчальні заклади, зв'язані різноманітними шляхами з різними середовищами. Розробка принципу «відкритості» у теорії й практиці шкільного навчання й виховання відбиває глобальну тенденцію. Процес цей дуже різноманітний і неоднорідний. Принцип «відкритості» нерідко пов'язаний з особливими історичними й національними ((юрмами буття, соціальною організацією суспільства, моделлю міжособистісних й ідеологічних зв'язків. Ці фактори істотно визначають форми й зміст процесу соціалізації молоді.

У найзагальнішому вигляді школа як відкрита соціальна система означає:

- розширення соціальних контактів школи з родиною;
- взаємодію школи з установами додаткової освіти, ку льтури, іншими соціальними інститутами;
- інтеграцію зусиль педагогів із широким колом громадських працівників: випускниками школи, ветеранами, працівниками культури, спорту;
- співробітництво педагогічного й дитячого колективів із різними творчими колективами;
- винесення уроків, позаурочних занять за межі школи: у майстерні, лабораторії, на природу.

Школа-центр активності громади: узагальнення адаптованого польського досвіду збереження освітніх послуг у сільській місцевості

У системі соціального виховання можна позначити три основні взаємозалежні напрямки діяльності школи й інших інститутів суспільства:

- передача (організація) соціального досвіду учнів і створення необхідних, найбільш сприятливих умов для повноцінної самореалізації;
- саморозвиток конкретної особистості, її самоактуалізація в найближчому оточенні, самовиховання в бажаному для суспільства напрямку; активізація всіма наявними в суспільства засобами інтелектуального, емоційного, морального, культурного, фізичного й іншого напрямків розвитку особистості;
- створення середовища, що виховує, у родині і її найближчому оточенні, формування в мікросередовищі соціально схвалюваних, соціально значимих групових і колективних норм, орієнтацій й цінностей, що є основою сприятливого психологічного клімату, високого емоційного тону, що сприяє збереженню референтної значущості цього оточення для особистості;
- процеси ресоціалізації й соціальної реабілітації, що припускають комплекс заходів із подолання асоціальних відхилень і профілактики правопорушень дітей і підлітків, забезпечення соціальної допомоги й захисту з метою подолання соціальної дезадаптації й включення їх у життя.

Список використаної літератури:

1. Бим-Бад Б. М. Образование в контексте социализации / Б. М. Бим-Бад, А. В. Петровский // Педагогика. - 1996. - № 1. - С.3-8.
2. Борцовская Н. В. Педагогика. Учебник для вузов/ Н. В. Борцовская, А. А. Реан. - СПб: Питер, 2001. - 304с.
3. Глассер У. Школы без неудачников / ред. В. Я. Пилиповского; пер. с англ - М.: Прогресс, 1991. - 184с.

4. Лукашевич Н. П. Социология образования: конспект лекций / Н. П. Лукашевич, В. Т. Солодков; ред. Н. П. Лукашевича. - К.: МАУП, 1997. - 224с.

5. Саймон Б. Общество и образование / ред. В. Я. Пилиповского; пер. с англ. - М.: Прогресс, 1989. - 200с.

АКТИВІЗАЦІЯ ГРОМАДИ У ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛЬНОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ФОРМУВАННЯ ТЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Н. В. Маркова

Тендерна рівність сьогодні розглядається світовим співтовариством не тільки як соціальне питання, а як політичне, як питання захисту прав людини, що потребує прийняття політичних рішень та значно розширеної сфери застосування не лише в інтересах жінок, а й в інтересах чоловіків і всього суспільства в цілому. Стратегії досягнення рівності охоплюють питання про роботу, участь у політичному житті, сім'ю, освіту, статеve життя, право на народження дитини, охорону здоров'я тощо.

Становлення української держави, утвердження цивілізаційних норм життя, інтеграція у європейське співтовариство неможливі без гармонізації суспільних відносин на засадах рівноправного співіснування всіх членів суспільства. Проблеми тендерного розвитку особистості набувають особливої актуальності в умовах розбудови громадянського суспільства, бо саме в культурі суспільства формується не лише тендерна поведінка, а й концепція чоловічої та жіночої психології, любові, продовження роду.

Значущість інститутів і агентів соціалізації¹ на різних етапах життєвого шляху особистості є різною. У період ранньої юності особливо значущим інститутом є громада. Саме тут формується середовище, яке сприймає індивід, з яким він себе ідентифікує, у якому він розвивається.

Актуальність проблеми діяльності шкільного соціального педагога з формування тендерної культури старшокласників зумовлена поставленим перед системою освіти і виховання завданням пошуку нових можливостей для розвитку особистості. Одним із таких напрямків може стати, на нашу думку, активізація ресурсів громади з метою надання ефективності процесу формування тендерної культури.

Місцеве самоврядування в демократичних країнах є основою їх конституційного ладу, фундаментальним принципом організації влади. Державною гарантією роботи органів місцевого самоврядування є створення децентралізованої системи публічної влади, за якої місцеві громади повинні отримати повноваження та ресурси для надання якомога

Школа-центр активності громади: узагальнення адаптованого польського досвіду збереження освітніх послуг сільській місцевості

більшої кількості якісних послуг

Школа-центр активності громади: узагальнення адаптованого польського досвіду збереження освітніх послугу сільській місцевості

**ШКОЛА-ЦЕНТР АКТИВНОСТІ ГРОМАДИ: УЗАГАЛЬНЕННЯ
АДАПТОВАНОГО ПОЛЬСЬКОГО ДОСВІДУ ЗБЕРЕЖЕННЯ
ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У СІЛЬСЬКІЙ! МІСЦЕВОСТІ**

*Збірник наукових статей та доповідей учасників Всеукраїнського
науково-практичного семінару 26-27 березня 2011 року, м. Луганськ*

українською мовою

О. М. Дрепіна О. В. Переходченко В. В.
Щербаченко

Редакційна колегія:

Л. Ц. Ваховський О. П. Песоцька
Комп'ютерний макет - В. VI. Ткач

На обкладинці збірки використані знімки фотографа Д. Кулініч,
Рецензенти: вчителів Ю. Буланова, З. Анголенко, Н. Дьяченко, а також із
фотоархіву навчальної поїздки до Польщі у 2004 році.

Підп. до друку 25.05.2011 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк ризографічний. Умов. друк. арк. 16,75.
Наклад 300 прим. Розповсюджується безкоштовно.

Видавець: СПД Резніков В. С. 91055, м. Луганськ, вул. Луиачарського, 58.
Тел.: (0642) 52-50-67, 71-76-93. **Свідоцтво про внесення до Державного
реєстру суб'єктів видавничої справи ДК № 1692 від 17.02.2004.**

Надруковано: ФОП Котова О. В. 91022, м. Луганськ, вул.
Сент-Етьєнівська, 40. Тел.: (0642) 71-67-47.

